

Kornrensning mod meldrøjer

af Anders Borgen, Agrologica

Meldrøjer ses i rug som sorte kornlignende legemer på størrelse med kernerne. I virkeligheden er der tale om giftige sklerotierne af svampen *Claviceps purpurea*, som bestemt ikke hører hjemme i korn, hverken til foder eller menneskeføde.

Forekomst i økologisk korn

Meldrøjer er den eneste udsædsbårne svampesygdom på korn, som ikke har kunnet bekæmpes kemisk, heller ikke i konventionelt jordbrug. Rensning af såsæden har derfor altid været den primære foranstaltning til regulering af denne sygdom, så behandlingen adskiller sig ikke i økologisk og konventionelt jordbrug. De enkelte sklerotier kan have samme længde og bredde som rugkernerne. Derfor kan de ikke alle renses fra på et sold. Der er en lille forskel i vægtfylde og overfladestruktur mellem sklerotier og korn, men størrelsesforskellen er sjældent stor nok til at rense dem fra med stiglufft. Alle såsædsproducenter har en kastesorterer, og den vil ofte kunne løse problemet. Kan den ikke det, er et sortere-bord en mulighed, men her er kapaciteten lavere, og ikke alle såsædsproducenter har derfor denne maskine. Endelig kan meldrøjerne renses fra på en farvesorterer, hvor farven på hver enkelt kerne registreres, og meldrøjerne kan fuldstændig renses fra. De samme maskiner anvendes i mølleri-industrien for at forhindre at meldrøjerne ender hos forbrugerne.

At der alligevel nogle gange ses (og især skrives om) forskelle i forekomsten af meldrøjer i økologisk og konventionelt korn, kan skyldes flere forhold. Meldrøjer forekommer især i forbindelse med dårlig bestøvning af rugen. Meldrøjer forekommer derfor ofte langs kørespor i marken og i hybridrug, som er mere udbredt i konventionelt jordbrug. Omvendt er der også dårlig bestøvning, hvis plantebestanden er tynd på grund af ukrudt eller utilstrækkelig gødning, og nogle områder i økologiske marker er derfor også ofte angrebet. Mens dette er forhold, der har betydning for meldrøjer i marken og i den høstede vare, så er det rensningen af kornet, der er af størst betydning for forbrugeren. Det gør jo sådan set ikke så meget, at der er meldrøjer i marken, blot det ikke går ud over udbyttet og ikke ender i rugbrødet. Og her er det altså de samme maskiner, der skal løse problemet, og disse maskiner findes.

At økologisk korn tidligere havde ry for at have mere meldrøjer end konventionel korn skyldes dels import af noget meget meldrøjeholdigt økologisk rug fra Canada i en periode, hvor der var mangel på økologisk korn i Danmark, og dels uproffessionalisme hos nogle af de økologiske møllierier dengang. I de sidste år har der ikke været de store problemer med meldrøjer i økologisk korn, men netop i disse år skyder nye gårdmøllierier frem flere steder. Det er en trend, der forhåbentlig og sandsynligvis vil fortsætte. Så meget desto mere er der grund til at øge fokus på meldrøjerne og

sikre, at den sundhedsmæssige kvalitet sikres gennem optimal renseteknologi hos alle producenter. Som vi har set tidligere, kan forekomst af meldrøjer, uanset årsag, give hele dyrkningssystemet et dårligt image til skade lokal produktion og økologisk afsætning.